
Vergaderjaar 2012–2013

33 605 IXA

**Jaarverslag en slotwet van Nationale Schuld
2012**

Nr. 2

**RAPPORT BIJ HET JAARVERSLAG 2012 VAN NATIONALE
SCHULD (IXA)**

Aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 15 mei 2013

Hierbij bieden wij u het op 3 mei 2013 door ons vastgestelde «Rapport bij het Jaarverslag 2012 van Nationale Schuld (IXA)» aan.

Algemene Rekenkamer

drs. Saskia J. Stuiveling,
president

dr. Ellen M.A. van Schoten RA,
secretaris

OVER DIT BEGROTINGSHOOFDSTUK

In dit rapport presenteren wij de resultaten van ons verantwoordingsonderzoek¹ naar het jaarverslag 2012 van Nationale Schuld (IXA).

Dit begrotingshoofdstuk behandelt de schuld van de Nederlandse Rijksoverheid en levert achtergrondinformatie bij deze schuld. Bij de behandeling maakt het Ministerie van Financiën onderscheid tussen twee typen schuld:

- Schuld die extern wordt gefinancierd door bijvoorbeeld banken, beleggers en pensioenfondsen. Deze schuld valt onder de noemer financiering staatsschuld.
- Schulden of tegoeden die verschillende aan de schatkist gelieerde instellingen hebben bij het Ministerie van Financiën. Dit wordt kasbeheer genoemd. Schatkistgelieerde instellingen zijn onder meer baten-lastenagentschappen en sociale fondsen.

In 2009 heeft een onvolledige correctie van het (dis)agio plaats gevonden. Hierdoor zijn in de jaren 2009, 2010 en 2011 in de boekhouding te weinig rentelasten toegerekend. Daarmee is ook een verkeerd bedrag verantwoord in de jaarverslagen over deze jaren. De fout bedraagt opgeteld voor deze drie jaren € 452 mln. De feitelijke rentebetalingen zijn wel correct verlopen, het betreft uitsluitend een fout in de weergave in de jaarverslagen. Het Agentschap heeft de fout in 2012 ontdekt en maatregelen vastgesteld om herhaling te voorkomen. Het is de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Financiën, in het bijzonder het Agentschap, om te waarborgen dat het financiële systeem van zodanige kwaliteit is dat dergelijke fouten worden vermeden. Ook de interne controle moet zodanig zijn opgezet dat fouten tijdig worden opgespoord vóór de afsluiting van het verslagjaar waarin de fout is gemaakt. Wij stellen vast dat het Agentschap maatregelen daartoe heeft getroffen. Zowel de Auditdienst Rijk (ADR) als wijzelf hebben deze fout niet geconstateerd in de controles. Met de ADR zullen we nagaan waardoor dit is veroorzaakt en zo nodig onze (beider) controles daarop aanpassen.

Het beheer van Nationale Schuld is onderdeel van het Ministerie van Financiën. We rapporteren in het rapport bij het jaarverslag van het Ministerie van Financiën over de achtergrond van deze fout. Dit voorliggende rapport gaat alleen over de financiële informatie.

Nationale Schuld (IXA) in cijfers – realisatie 2012

	Absoluut	% van totaal Rijk
Verplichtingen	€ 60.819,59 miljoen	23,15%
Uitgaven	€ 60.819,59 miljoen	25,73%
Ontvangsten	€ 68.542,49 miljoen	29,61%

¹ Zie voor onze onderzoeksaanpak het rapport *Staat van de rijksverantwoording 2012* en www.rekenkamer.nl.

FINANCIËLE INFORMATIE

Oordelen over de financiële informatie van de Nationale Schuld (IXA)

In bijlage 1 lichten wij toe wat de verantwoordelijkheid is van de minister en van ons en welke werkzaamheden wij verricht hebben.

De op basis van deze werkzaamheden verkregen controle-informatie heeft ons tot het oordeel doen komen dat de in de financiële overzichten opgenomen financiële informatie deugdelijk is weergegeven en voldoet aan de verslaggevingsvoorschriften.

Daarnaast zijn wij van oordeel dat de in de financiële overzichten opgenomen verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en balansposten rechtmatig tot stand gekomen zijn.

Belangrijke fouten en onzekerheden op artikelniveau

Wij controleren ook op artikelniveau de deugdelijke weergave van de financiële informatie en de rechtmatigheid van de verplichtingen, uitgaven en ontvangsten. Wij hebben hierbij geen belangrijke fouten of onzekerheden geconstateerd.

Het bedrag aan verplichtingen omvat in totaal € 735,7 miljoen aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 1 en 2. Het bedrag aan uitgaven omvat in totaal € 735,7 miljoen aan overschrijdingen op de begrotingsartikelen 1 en 2. Gaan de Staten-Generaal niet akkoord met de daarmee samenhangende slotwetmutaties, dan moeten wij ons oordeel mogelijk herzien.

In bijlage 2 is het overzicht van de financiële informatie per begrotingsartikel opgenomen. Een overzicht van alle fouten en onzekerheden staat in bijlage 3.

REACTIE MINISTER EN NAWOORD ALGEMENE REKENKAMER

Reactie minister van Financiën

De minister van Financiën heeft op 22 april 2013 gereageerd op onze rapporten bij de jaarverslagen van het Ministerie van Financiën (XIB) en van Nationale Schuld (IXA). Hieronder geven we zijn reactie op het onderdeel dat betrekking heeft op de weergave van de Nationale Schuld integraal weer. De volledige reactie staat op onze website www.rekenkamer.nl.

«Van alle lopende leningen is de rentetoerekening nogmaals geverifieerd. Bij één transactie in 2006 is gebleken dat te weinig disagio is toegerekend. Per jaar scheelt dit € 13 miljoen. Hierdoor zijn over de periode 2006–2012 in totaal € 80 miljoen te weinig rentelasten verantwoord. Dit zal worden verwerkt in het begrotingsjaar 2013, nadat de geplande maatregelen zijn genomen.»

Nawoord Algemene Rekenkamer

Het beheer van Nationale Schuld is onderdeel van het Ministerie van Financiën. De maatregelen die de minister zal nemen en heeft genomen om de interne controle te verbeteren en daarmee herhaling van dergelijke fouten in de toekomst te voorkomen, worden beschreven in ons *Rapport bij het Jaarverslag 2012 van het Ministerie van Financiën*. In ons nawoord in dat rapport geven we aan dat we het feit dat het Agentschap een volledige controle heeft uitgevoerd op de lopende leningen beoordelen als positief. We vragen de minister een hoge prioriteit toe te kennen aan de uitvoering van de aangekondigde aanvullende maatregelen. Zo ook zullen wijzelf met de ADR nagaan of wij onze (beider) controles moeten aanpassen. In ons Verantwoordingsonderzoek 2013 zullen we hierover (ook) rapporteren.

De minister meldt in de bedrijfsvoeringsparagraaf van het jaarverslag Financiën 2012 dat door een onjuiste toerekening van de agio in de jaren 2009 tot en met 2012, € 452 miljoen te weinig rentelasten op transactiebasis zijn verantwoord. Van de tweede fout, waardoor aanvullend € 80 miljoen te weinig rentelasten zijn verantwoord, maakt hij alleen melding in deze reactie aan ons. Ook die melding hoorde in bedrijfsvoeringsparagraaf thuis.

BIJLAGE 1: ACHTERGROND OORDELEN FINANCIËLE INFORMATIE

We hebben de financiële informatie in de volgende financiële overzichten van het jaarverslag 2012 van de Nationale Schuld (IXA) gecontroleerd:

- a) de verantwoordingsstaat met toelichting;
- b) de saldibalans met toelichting.

Verantwoordelijkheid van de minister van Financiën

Op grond van de Comptabiliteitswet 2001 (CW 2001) dient de minister van Financiën een jaarverslag en een saldibalans op te stellen, die voldoen aan de in de CW 2001 en in de daarop gebaseerde lagere regelgeving opgenomen eisen. Op grond van de CW 2001 dient de financiële informatie deugdelijk te zijn weergegeven en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften te zijn opgesteld.

De minister is ook verantwoordelijk voor de rechtmatigheid van de verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en balansposten in de financiële overzichten. Deze verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en balansposten zijn rechtmatig als zij tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de doelomschrijving van de toepasselijke begrotingsartikelen, de toepasselijke begrotingswetten, andere wettelijke regelingen, overeenkomsten en beschikkingen. Voor verplichtingen, uitgaven en ontvangsten die gevoelig zijn voor misbruik en oneigenlijk gebruik dient de minister een toereikend beleid te voeren.

Verantwoordelijkheid van de Algemene Rekenkamer

Op grond van de CW 2001 is het de verantwoordelijkheid van de Algemene Rekenkamer om de financiële informatie in het jaarverslag en de departementale saldibalans te controleren en haar oordeel vast te leggen in een rapport.

Wij hebben onze controle uitgevoerd in overeenstemming met de *INTOSAI Fundamental Auditing Principles and Guidelines*. Deze standaarden vereisen dat wij ethische voorschriften naleven en dat wij onze controle plannen en uitvoeren om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de financiële overzichten geen afwijkingen van materieel belang bevatten.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden gericht op het verkrijgen van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen die in de financiële overzichten zijn opgenomen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de financiële overzichten afwijkingen van materieel belang bevatten die het gevolg zijn van fraude en corruptie of fouten. Bij het maken van deze risico-inschatting nemen wij de interne beheersing die relevant is voor het opmaken van de financiële overzichten in aanmerking. Wij richten ons op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden, maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van die interne beheersing.

In verband met het budgetrecht van de Staten-Generaal richt de Algemene Rekenkamer haar controle zo in dat zij in staat is fouten en onzekerheden van materieel belang op artikelniveau te rapporteren.

De controle van de Algemene Rekenkamer richt zich op:

- de deugdelijke weergave van de financiële informatie en het voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften;
- de rechtmatigheid van de verplichtingen, uitgaven, ontvangsten en de balansposten.

BIJLAGE 2: OVERZICHT PER BEGROTINGSARTIKEL

Financiële informatie per begrotingsartikel, Nationale Schuld (IXA)

artikel dat gevolgen kan ondervinden van de onvolkomenheid (mogelijke gevolgen voor bijvoorbeeld rechtmatigheid, betrouwbaarheid gegevens of doelrealisatie) € artikel waar fouten of onzekerheden in de rechtmatigheid of deugdelijke weergave zijn geconstateerd als gevolg van de onvolkomenheid			Onvolkomenheid bij: Ministerie van Financiën * Interne controle Agentschap		Tolerantiegrenzen overschreden? Artikelniveau
Beleidsartikelen			Bedrijfsvoering	€ Financiële info	
Art. nr.	Omschrijving	Gerealiseerde uitgaven 2012 (x1000)			
01	Financiering Staatsschuld	€ 53.466.791		nee	
02	Kasbeheer	€ 7.352.802		nee	
Niet-beleidsartikelen					
03	Nominaal en onvoorzien	€ -		nee	

* In het Rapport bij het Jaarverslag 2012 van het Ministerie van Financiën

BIJLAGE 3: OVERZICHT FOUTEN EN ONZEKERHEDEN IN DE FINANCIËLE INFORMATIE IN HET JAARVERSLAG 2012 VAN NATIONALE SCHULD

Het totale overzicht van fouten en onzekerheden in deze bijlage bestaat uit de volgende tabellen:

- A) Verplichtingen
- B/C) Uitgaven + ontvangsten
- B) Uitgaven
- C) Ontvangsten
- D) Baten-lastenagentschappen
- E) **Saldibalans**
- F) Afgerekende voorschotten

BIJLAGE 4:

E. Saldibalans (€ x 1000)

Art. nr.	Omschrijving	Verantwoord bedrag	Fout		Onzekerheid		Totaal F + O	Tolerantie overschreden?		Onzekerheid over volledigheid
			Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	Rechtmatigheid	Rechtmatigheid	Deugdelijke weergave	
3	Liquide middelen	13	–	–	–	–	–			–
5	Uitgaven buiten begrotingsverband	2.045.615	–	80.448	–	–	–			–
6	Ontvangsten buiten begrotingsverband	25.912.681	–	–	–	–	–			–
7	Openstaande rechten	–	–	–	–	–	–			–
8	Extra-comptabele voorde- ringen	17.256.949	–	–	–	–	–			–
9	Extra-comptabele schulden	334.022.209	–	–	–	–	–			–
10	Voorschotten	–	–	–	–	–	–			–
11	Garantieverplichtingen	–	–	–	–	–	–			–
12	Openstaande verplichtingen	–	–	–	–	–	–			–
13	Deelnemingen	–	–	–	–	–	–			–
	Totaal beoordeeld	379.237.467	–	80.448	–	–	–			–
	(De tolerantiegrens wordt afgeleid van totaal beoordeeld)									
	Totaal saldibalans	379.237.467								
	Rechtmatigheid									
	Procentuele fout	0,00%								
	Procentuele onzekerheid	0,00%								
	Deugdelijke weergave									
	Procentuele fout	< 0,01%	Tolerantiegrens niet overschreden							
	Procentuele onzekerheid	0,00%								